

2192

פרוטוקול מספר 11/ג'
מישיבת ועדת הכלכלה
שהתקיימה ביום ג', ט"ו בטבת תשי"ח - 7.1.1958
בשעה 11.20

משתתפים:
ג. אבניאל - יו"ר
י. אלמוגי
ס. אולמרט
ס. אונא
ש. בז'רנו
י. ניצני
ש. סורש
ג. סוקן

סדר-היום: מסקנות בענין נמל אילת.

היו"ר ב. אבניאל: אני פותח את הישיבה.

היה עלינו להחליט בישיבה זו סופית בענין פקודת סימני סחורות. ברגע האחרון קיבלתי בקשה מטשרד החוץ לדחות את הסיכום לטבוע נוסף, כיוון שהם רוצים להיסלך בדעתם. אני חושב שטוב לקבל בענין זה את הצעת חבר הכנסת אזניה.

לפני שנעבור לסדר-היום בדצוני לברך את חבר הכנסת אונא שבא לוועדה במקומו של חבר הכנסת רוזנברג. אני מאחל לו שיתמיד ויצליח בוועדה הזאת כשם שעשה קודמו.

הסעיף העומד אפוא היום על סדר-יומם של הוועדה הוא קבלת החלטה סופית בדבר המסקנות בענין נמל אילת. ביררנו פרטים נוספים בבעיה זו עם משרד התחבורה. לאחר בירור נוסף הגעתי למסקנה שהסעיף בדבר בדיקת הסקר של הרכבת לאילת חייב להיסאר, בניגוד להצעת ח"כ סוקן. לכן מצאתי לנכון להביא את המסקנות הסופיות שהכנתי לידיעת חברי הוועדה. המסקנות יהיו אפוא כדלהלן:

"בישיבת הכנסת מיום י"ב בחסון תשי"ח - 6.11.57 הועלתה ע"י חבר הכנסת ד"ר ס. יוניצ'מן הצעה לסדר היום בענין נמל אילת. הכנסת החליטה להעביר שאלה זו לוועדת הכלכלה.

ועדת הכלכלה דנה בענין וספעה סקירות והטברין מפני סר הפיתוח סר ס. ננטוב, מטנהל מטבר התחבורה סר פ. גינזבורג וסטר ס. טורוקר מטשרד האוצר.

כן ביקרה באילת מסלחת של שלושה חברי הוועדה בהרכב: היו"ר ד"ר ב. אבניאל, ס. סורש וי. כסיס, כדי לברר את הבעיות במקום וקיימה ישיבה עם הטועה המקומית בהסתתפות נציגי משרד הפיתוח ובאי-כוח מטודות העיר.

בסיכום הדיון הגיעה הוועדה למסקנות הבאות:

היו"ר ב. אבניאל:

1. הוועדה מדגישה את ערכו הכלכלי, המדיני והבטחוני של נטל אילת, ורואה בפיתוחו המהיר אחת הטסיסות החשובות של המדינה.

2. לפי ההסברים שהוועדה קיבלה, הגיעה תנועת הא יות דרך נטל אילת בסנת 1957 כדי פחות סמחצית כוסר הפריקה והטעינה של הנמל בצידו הקיים; הטיבה לאי-ניצול מלוא כסרו של נמל אילת נעוצה בעובדת חוסר מזה שלידו יוכלו לעגון אניות גדולות יותר (בעלות קיבול עד 7000 טונות), שזהו תנאי הכרחי לפיתוח הסחר עם המזרח הרחוק.

בסיים לב לכך רואה הוועדה כדבר חיוני ביצוע הרחבת המזח הקיים לאלתר.

3. הוועדה סמעה מסר הפנתוח ומנציג האוצר כי סהטכום של מיליון לירות שהוקצב בתקציב הפיתוח של הסנה להרחבת המזח וביצוע סיפורים אחרים בטטח הנמל, הוקפא טכום של 450 אלף לירות עד לקיום בירור בוועדת הסרים הכלכליים, כתוצאה סכך נתעכבה עבודה הרחבת המזח.

הוועדה רסמה לפנייה בסיפוק כי הענין סודר בינתיים וכי הוטרו הטכסוליים סמנעו ביצוע העבודה עד עכסיו.

4. לסם פיתוח הסחר עם ארצות אסיה ואפריקה יס להקים קו ימי קבוע של אניות ישראליות ואחרות למזרח הרחוק, וכן יס צורך בחקר הטווקים בארצות אלו כדי לרר את אפשרויות היצוא והיבוא דרך נמל אילת.

5. הוועדה ביררה גם את ענין בניית קו הרכבת לאילת, הקסור בסידה רבה בפיתוח אילת ונמלה, וססליצה על ביצוע הסקר לתכנית קו הרכבת בהקדם האפשרי בהתאם להסלצות הוועדה סיום יז' באדר ב' תשי"ז - 20.3.57, ולפי ההנחיות סנקבעו בהסלצות אלו כדלהלן:

1. הוועדה ססליצה לערוך בלי דיחוי סקר יסודי לסלילת הססילה לאילת, כדי שההכרעה לגבי התכנית שהוצעה ע"י החברה הצרפתית תוכל לבוא בהקדם האפשרי ביותר, וסאפשר יהיה להתחיל בביצוע הסטיטה החיונית הזאת סיד לאחר קבלת התוצאות החיוביות של הסקר הנדון;

2. הוועדה סבורה סייס לבדוק ולדקדק בתנאים בזמן ססירת הזכות לעדיכת הסקר ע"י החברה שעתידה לבנות את הססילה, בלי להתחייב לבנות את הרכבת לאילת בכלל, או לבצע את העבודה ע"י חברה זו. כסו-כן סן הראוי לקבוע את סכום ההוצאות של הסקר בסקרה אם יוחלט להסיל את הביצוע על חברה אחרת.

ענין ססילת הברזל תופט, לדעת, סקום רח ב מדי בססקנות. ד. אונא:

היו"ר ב. אבניאל: אנו סמליצים לא על הקטת ססילה אלא על עדיכת בדיקה אם כדאי בכלל להקים את הססילה. בענין זה התקיים בוועדה דיון רציני. הסר מסר הסברים והביא סוטסחים, ונתקבל מצלבו רוטס שהקפת קו הרכבת יכול לפתור גם כסה בעיות של עבודות-דחק בסקום.

ט. סורט: לי לא נראה הניסוח של סעיף 2 של הצעת הססקנות הייתי סבקס שהניסוח יהיה חיוני ולא סלילי. אפשר אולי להוסיף גם סטהו על ההתפתחות הגדולה סחלה בסקום, וכן בעניני דלק. כי לא כוסר הפריקה והטעינה בלבד הוא הקובע את הכמות סנטלחה, אלא גם טצב הטווקים. לכן כדאי גם לפרט כסה טונות פורקו והוטענו בנטל. באלקו הסני של הסעיף אפשר להסביר סייס צורך להגביר את הסחר ואת כסרו של הנמל וכו'.

בענין הרכבת כדאי אולי לדבר גם על סלבים, ולוטר: רכבת לנגב הדרוסי ולאילת. אולי כדאי להתחיל ולדבר על רכבת לדימונה, ולא פ"ד על רכבת לאילת, כדי להדגיש שהביצוע יכול להיעשות בסלבים.

י. אלמוגי: אפשר ללוב בין הססקנות המוצעות ובין הערותיו של ח"כ סורט. ההגיון סחייב סלא להסתפק באיסרה הסלילית אלא להוסיף: הוועדה סמעה על תפוקת נמל אילת ועל סספר האניות שעברו בו, ואעפ"כ נוצל הצידו הקיים רק בסמחצית כוסר התפוקה.

י. אלמוגי:

אשר לרכבת, אני חולק בענין זה על דעתו של ח"כ שורט, אילו היה עכשיו המדובר על בניית רכבת, אפשר היה לדבר על בנייה שלבים-שלבים. אבל הרי המדובר הוא על סקר, ואין טעם לערוך סקר חלקי.

הי"ד ב. אבניאל:

יש הגיון בתביעתו של ח"כ שורט לגבי טעיף 2 דק בתנאי שהדבר לנוסח בצורה כללית בלבד, כדי שלא לתקבל הרוסס שנעשה די. אני מוכן להוסיף שיש התקדמות באילת, אבל לא שהיא מטפחת.

ס. שורט:

אבל הבעיה לא תיפתר ע"י הרחבת הנמל אלא ע"י הרחבת סחר-החוץ שלנו.

ס. אולמרט:

אנו מחזיקים בנמל אילת זה שנה. תלינו בנמל זה תקוות רבות, אך טאוטה לא נעשה עד כה. אנו מדברים על יצוא פוספטים למזרח-הרחוק, וכל הזמן טענו שהגורם המעכב את יצוא הפוספטים למזרח-הרחוק הוא הסחיר היקר של הובלה דרך חיפה. מדוע לא בוצע יצוא כזה עד היום דרך אילת? צריך אפוא לחקור את הבעיה של נמל אילת מיטודה, ולא צריך לרכך יתר על המידה את המסקנות בענין זה.

ג. טוקין:

אני מציע להסמיט את הטעיף האחרון בדבר הסקר של הרכבת. סקר כזה יעלה לפחות 600 אלף לירות. הועדה שבדקה את הדבר אמרה שרכבת יכולה להיות כדאית יותר מהובלה מוטורית רק כשההובלה תעלה על 700 אלף טון. כיום אנו רחוקים מאד מטספר זה, ולכן אפשר לדחות את הסקר עד להתפתחות שתראה סיכויים ליצוא בספרים כאלה. אין גם אסון אם הרכבת לא תעמוד מוכנה לרגע שההובלה תגיע ל-700 אלף טון. גם אז אפשר יהיה לחכות עוד שנה.

י. אלמוגי:

לדבריו של ח"כ אולמרט: בטח הסנה שאילת מטוחררת חלה התקדמות ביכרת, אם כי בלתי מטפחת ביחס לצרכינו. העובדה שאיננו יכולים להכניס למסקנות את ענין הדלק אינה צריכה להיות מנוצלת. יש גם ענין תמנע. בעוד חודש יתחילו להפיק שם בחוסת. גם בענין הסייס אין לזלזל. כיום יש אפילו מחסור בסיכון באילת. אין אפוא לדבר על "ריכון" המסקנות.

אינני חושב שמישהו יקבל ברצינות את הטענה שהטיבה לאי-ניצול כסרו של הנמל היא בגודל המזח. אי-אפשר לטעון מצד אחד שאין מוצלים את נמל אילת בגלל גודל המזח, ומצד שני לטעון שאפילו המזח הקיים אינו מנוצל. את ענין המזח נוהגים להדגיש תושבי המקום עצמם, הרואים בפיתוחו אפשרויות פרנסה נוספות וכו'. האמת היא שנמל אילת אינו מנוצל מטתי סיבות: א) בגלל חוסר סחר, יבוא ויצוא, ודבר זה אינו תלוי במזח; ב) בגלל התחבורה היקרה אל אילת וסאילת.

אינני מתנגד לכתוב סדרוטים 400 אלף הלירות, אבל ענין זה אינו צריך לסמט כארגומנט שאיננו קיים.

לגבי הסקר: לעתים קרובות אנו מבצעים דברים ללא הכנה מטפחת, ואילו דוקא לגבי המספנה ולגבי הסקר הזה ססהים את ההקשה בגלל נטייה של תכנון סדוקדק. אם חושבים להקים אי-פעם רכבת לאילת - מדוע לא יהיה הסקר מוכן? הרכבת היא מסכניסה רוח-חיים בטח שוטם, וזוהי הבעיה כיום.

טטום כך אני מציע לתקן את סעיף 2 כפי שהציע ח"כ שורט, וכן אני מציע להדגיש טוב את ענין הסקר.

ס. שורט:

עלינו לציין במסקנות שלוש נקודות-יסוד: א) שהאוכלוסייה באילת גדלה בטחן הסנה פי שלושה; ב) שהובח ציבור של נפט. אני מסריח שנתקשר בעין זה עם סינהל הנפט ונטמא נוסחה מתאימה כיצס להכניס זאת למסקנות; ג) טלילת הכביס החדש לאילת, דבר אשר פותר את בעיית התחבורה למקום.

אשר להובלת פוספטים וכו' - אם הובלת טון פוספטים מאורון עולה 15 ל"י, זוהי בעיה רצינית, והוועדה לא דגה בכך די הצורך.

ט. טורט:

אני מסכים להצעת ח"כ סוקן למחוק את הסעיף בדבר הרכבת. אצלנו יש נטייה כללית להסקיע כספים רבים בתכניות שאח"כ לא יוצא מהן שום דבר. הבעיה הרי איננה אם הרכבת טובה או לא; הבעיה היא בעיה של עדיפות. אני מבין סגם מסרדי מסטלה מספלים בעניין הרכבת והסקר, ולא צריך ליצור אופירה מלאכותית כאילו זוהי הבעיה.

ס. אולטרט:

איזה מפעל מתוכנן אצלנו עם הריבית, הרווח וכו', פרט לעניין זה של הרכבת? דוקא מפעל זה הוא הראשון הצריך להיות מתוכנן בהתאם לכל דרישות הכלכלה? אינני מתנגד שכן יתכננו אצלנו דברים בדרך כלל, אבל לא צריך להתחיל דוקא בכך. מטבעה של כל סטילת-ברזל שהיא טקיסה ישובים בדרך בה היא עובדת, וגם זאת יש להביא בחשבון. אותה ועדה שדיברה על 700 אלף טון ציירה תמונה הפוכה מזו שהזכיר כאן ח"כ סוקן. היא אמרה שאם תהיה סטילת-ברזל, יש סיכויים להטבלת פוספטים וכו' ואז נגיע ל-700 אלף טון.

אני סוכן שלא לקבל היום כל שיקנות. מוטב שנמסע ביאורים נוספים בדבר הפוספטים ובדבר הסיכויים לסחר-חוץ, נלמד שוב את כל הבעיה ורק אז נטכם סופית.

ט. אונג:

אני מצטרף לדעתו של ח"כ אלמוגי ביחס לסעיף 2 והדברים הקובעים את התפתחות הסקום. לאחר שנאמר את הדברים האלה במסקנות, אפשר להוסיף כמה מלים בדבר הצורך בהרחבת המזון וכו'.

ביחס לרכבת, לי נראה שאת הסקר לא כדאי לדחות ללא סוף. כי בעיה זו לא תרד מהפרק, ואין סיבה לדחות את הסקר.

הי"ר ב. אבניאל:

יש הצדקה לדברי ח"כ אלמוגי בנוגע לצורך בנוסחה חיובית בסעיף 2. כי האמת היא שחלה התפתחות במקום, ועיננו לא צריכה להיות צרה בכך, אם כי אין הסבב מספק אוחזנו. אני מציע אפוא לכתוב בסעיף 2: "הוועדה נתרססה שחלה התקדמות בגידולה של אילת ובפיתוחה בשנה האחרונה, גם מבחינת האוכלוסיה והתעסוקה וגם מבחינת הפעלת מפעלי פיתוח". אח"כ נוסיף את מה שנאמר בסעיף 2 המקורי של המסקנות. נטחק מהסעיף את המלים בדבר הסיבה לאי-גידולו של אילת, ורק נאמר שהוועדה סבירה כי מזה יותר גדול הוא תנאי הכרחי לפיתוח הסחר עם הסווד-הרחוק בטעה שנצליח להגיע לסחר מתאים עם הסווד הרחוק.

י. אלמוגי:

כסמדרים על "סחצית כוסר התפוקה" כדאי אנלי להוסיף את מספר האניות שהגיעו לנטל אילת.

הי"ר ב. אבניאל:

אני מסכים.

בעניין הסקר: קראתי בעתון את כל הויכוחים בדבר תחבורה סוטורית ורכבת, אבל הדברים הללו לא צריכים להיות הפוסקים בדבר. אנו יודעים גם מה זה ועדה בין-מסרדית. אין זה גוף חוקר ומכין בצורה יטודית. הוועדה שעסקה בדבר אמרה שהכנת הסקר צריכה לעלות 300 אלף ל"י, וסקר בטכום כזה צריך להיות משהו יסודי, וכדאי לעשות זאת. הובטח לנו כי אם יוחלט אח"כ בכלל לא לבצע את העבודה עפ"י הסקר - אין החברה הצרפתית המעונינת להכין את הסקר תובעת בכלל כסף עבורו. הסקר יצטרך לעלות 300 אלף ל"י רק במקרה שיוחלט אח"כ למסור את העבודה לחברה אחרת.

ס. בז'רנו:

המדובר הוא על סקר טכני ולא על סקר כלכלי.

הי"ר ב. אבניאל:

זה קטור גם בבעיית הדנטביליות. אני סוכן להוסיף: "סקר כלכלי וטכני".

ג. סוקן:

החברה הצרפתית הערוך סקר טכני, תבדוק את המסלול המתאים ביותר, וכו'. לא נלמד מסקר זה שום דבר על הכדאיות הכלכלית ועל הדנטביליות של הדבר. במצב זה אין מקום להוציא כספים על סקר טכני כאשר מבחינה כלכלית אנו רחוקים טאד מכדאיות. הייתי מהסס טאד להטיל על חברה המעונינת לקבל את ההזמנה להכין סקר טכני-כלכלי טשולב. כי ברור שחברה כזאת תוכיח טכדאי לבנות את הרכבת הזאת. מן הסיבות שחלו בתחבורה בעולם, בפרט בגרמניה טבה הייתי וראיתי, אנו יכולים ללמוד את הערך העולה של העכרת מסאות לטרחקים גדולים במכוניות בכבישים, בטעה טרסת הרכבות המפותחת פועלת תוך גרעונות גדולים.

ס. בוז'רנו:

אני מסכים בהחלט לדברי ח'כ סוקן. רציתי רק להוסיף שלא דנו כאן בכלל בבעיה הזאת, והיא גם לא הועברה אלינו ע"י הכנסת. אם אנו רוצים להוסיף משהו גם בענין הרכבת - עלינו לטפוע קודם פרטים והסברים מדוייקים, ואת המסקנות של הוועדה הענין-מסודית שבדקה את הצדק הכלכלי של הענין.

הרחל'ט: 1. בסעיף 2 להוסיף פסקה האומרת כי הוועדה

התרסמה מפיתוח המקום עד כה, וכן להוסיף את מספר האניות - שנפרקו והוטענו בנטל.

2. לתקן את נוסח המסקנה בענין המזח, ולומר רק כי הוועדה סבורה שמזח יותר גדול הוא תנאי הכרחי לפיתוח הסחר עם המזרח-הרחוק בשעה שנצליח להגיע לסחר מתאים עם המזרח הרחוק.

הי"ר ב. אבניאל:

לגבי הסקר אני מציע לכתוב: "הוועדה מסליצה בפני הממשלה לערוך סקר יסודי מבחינה כלכלית וטכנית לסלילת המסילה לאילת. הוועדה סבורה שיש לבדוק ולדקדק בתנאים בזמן מסירת הזכות לעריכת הסקר ע"י החברה שעתידה לבנות את המסלל, וכו', כפי שבאטר בהצעת המסקנות.

ס. שורס:

אני מסכים לריטא של הסעיף, בלי כל האמר.

ס. בוז'רנו:

אני מציע לכתוב: "הוועדה מסליצה בפני הממשלה לערוך סקר כלכלי ע"ס להחליט אם יש מקום לעריכת סקר טכני יסודי בקשר לרכבת".

הרחל'ט:

לגבי הסקר לקבל את הנוסח הבא: "הוועדה מסליצה בפני הממשלה לערוך סקר יסודי מבחינה כלכלית וטכנית לסלילת המסילה לאילת, כדי שאפשר יהיה לקבוע עמדה סופית בנדון".

(הישיבה נועלה ב-12:30)